

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 70 Lei

Pe jum. an . . . 35 Lei

Pe trei luni . . . 18 Lei

Un exemplar 50 bani.

TELEFON P. ORAȘ ȘI
INTERURBAN No 760

ROMÂNUL

REDACȚIA ȘI

ADMINISTRAȚIA
Str. Românilor 1/a.Inserțiunile se primesc
la administrație și se ta-
xează conform tarifului.
MANUSCRIPTELE
NU SE ÎNAPOIAZĂ.

Constituirea Asociației arădane pentru cultura poporului român.

Sala palatului județean, era plină, ieri, de o mulțime imensă venită să asiste la desăvârșirea unui act de o covârșitoare importanță, nu numai pentru viața culturală a județului Arad, dar pentru aceea a întregului Ardeal.

Militari, preoți și învățători, veniți din tot județul; țărani harnici și doritori de lumină, adunați din colțurile cele mai depărtate; școlari și reprezentanți ai tuturor categoriilor sociale; au ascultat cu religiozitate tot ceea ce s'a desbătut, în mijlocul impozantei adunări, căreia prezența a numeroase doamne și domnișoare îi adăuga o notă de un farmec delicat.

Cuvântările făcute și explicațiile date, au fost urmărite cu tot interesul și atenția dorită, de asistența ce dovedea astfel că dorește să-și facă o idee cât mai precisă și mai limpede relativ la scopurile urmărite de impozanta asociațiune culturală reclădită pe baze atât de puternice și noi.

Impresia făcută asupra auditorului de înalte tinte urmărite în program, a fost decisivă și profundă ca și problemele a căroră rezolvare va fi urmărită prin unirea tuturor energilor și a tuturor inteligențelor.

Asemenea momente înălțătoare se încrustează adânc, ca o piatră scumpă, în legătura ei de aur, în viața intelectuală a popoarelor, marcând trecerea unei etape dificile și unul din pașii cei mai grei pe calea spinosă și accidentată ce duce spre evoluțiune și progres.

Deschiderea Adunării.

La ora 11 intră în sală primul director al Asociației, d. Vasile Goldiș, întâmpinat fiind de ovatiile asistenței. Curând sosesc apoi între uralele publicului cei trei președinți de onoare I. P. S. Sa episcopul I. Papp, gen. Pirici și prefectul d. dr. S. Moldovan și primarul orașului d. dr. I. Robu.

Înalt P. S. Sa episcopul Aradului deschide adunarea.

Salută pe cei prezenți și mulțumind pentru faptul că s'a răspuns la apelul făcut, în număr așa de mare, dându-se astfel dovadă modului cum s'a înțeles importanța înaltă ce o are Asociațiunea pentru cultura și dezvoltarea națională.

I. P. S. Sa face apoi o repriză asupra activității Asociației dela întemeierea ei din 1872 până la anul 1910, când ea a încetat să mai funcționeze din cauza vremilor grele, ce s'au abătut preste poporul românesc.

În semn de recunoștință omagială pentru liberarea acestor ținuturi I. P. S. invită asistența a aduce urări M. Sale Regelui Ferdinand I, Familiei regale și vitezei Armate române. Dă binecuvântare și declară adunarea de deschisă.

Se alege ca notari: dnii dr. Ciuhandu și Ascianu Crișan.

Cuvântarea dlui Vasile Goldiș.

Omul nu-și determină el însuși scopul pe pământ. Scopul final e determinat de puteri necunoscute, e taină, ca însăși viața. Imperativul suprem al oricărei vieți este însă unul singur: voința de a trăi. Această voință, inexplicabilă și misterioasă intelectului, este redutabila necesitate, destinul mitic, care era mai presus de toți zcii Olympului. A trăi, iată singura lege fundamentală a oricărei vieți. Această supremă necesitate creiază, fărămă, clădește din nou lumile, unde totul veșnic e în mișcare și schimbare și nimic, ce ni-ar putea fi cunoscut, decât raportul dintre fenomene.

Zadarnică și absolut inutilă, fiindcă e imposibilă, este încercarea omului de a afla esența lucrurilor. Știința modernă renunță a descoperi un element fix în univers, un semn invariabil

în scurgerea fenomenelor. Veșnicul repaos e înlocuit de neîncetatele fluctuațiuni de echilibru. „In lumea noastră relativă oricare certitudine este o minciună” — zicea savantul Poincaré.

Dar' pentru noi și fericirea noastră, acestea vieții, cari suntem oamenii, este absolut suficient a cunoaște raportul dintre fenomene. A-bandonând explicațiunile prea sumare, știința substituie acum marilor legi generale acumulațiunea cauzelor înfinit de mici, dar înfinit de numeroase. Ea ne învață, că lumea fizică, lumea biologică și lumea socială este opera unor minime individualități, fără nici o importanță de acțiune, când ele rămân izolate, dar foarte puternice, îndată ce sunt asociate. Micimile infinite fac să răsără continentele, să se coacă grâul și produc viața. Multitudinea oamenilor construiază civilizațiunile.

Dar tot atunci știința a dovedit, că toate aceste individualități diverse: atome fizice, celule vivante, unități umane, rămân fără efect, dacă nu intervin forțe diriguitoare, care să provoace și să canalizeze acțiunile lor. Necesitatea, această forță supremă a vieții, a dovedit mai presus de orice îndoială, că viața omenească e mai asigurată și mai ușoară în societate, de cât solitară. De aici convincțiunea manifestată deja prin Aristotel, că „omul e ființă socială”.

Civilizațiunea nu este produsul omului, ci este produsul societății. Civilizațiunea e în funcțiune de societate. Or, Societatea, prin consecința civilizațiunea implică strângerea și restrângerea individualității. Cu cât un organism e mai superior, cu atât celulele, ce îl compun, devin mai inferioare, pierd mai mult din independența lor.

Nu putem urca scara civilizațiunii, de cât după ce am învățat și în măsura, în care am învățat a suporta această strângere și această restrângere a individualității noastre în cadrele organismului social, care patronază viața și fericirea noastră.

Însă această saacră utilitate a societății nu este revelată în conștiința omenească. Ea lucrează inconștient, dirijată de forța supremei necesități. E recunoscută de intelect. Dar istoria omenirii nu este condusă prin rezon, ci mai adesea împotriva rezonului. Prin experimentări de veacuri și milenii omenirea ajunge încetinel să recunoască instinctiv folosul organismului social și să distingă scara cheagurilor tot mai superioare ale acestui organism. Astfel în stadiul actual al evoluării, sale sociale, după zburcări chinuite și după ultima încercare îngrozitoare, dar' tot atât de trebuitoare, omenirea a ajuns să găsească ca cel mai desăvârșit cheag al societății ansamblul tuturor acelor forțe, opinii, credințe, nădejdi, chiar superstitii, cari urcă la suprafața conștiinței noastre atunci, când spunem cuvântul: națiune.

S'a dovedit prin istorie, că supt raportul puterilor de încheiere a societății omenești, ideea națională este superioară tuturor ideilor anterioare, cari au prezidat la încheierea organismelor sociale omenești. S'a produs dovada iresturnabilă, că națiunea primează statul. Ideea națională este ideea civilizatoare cea mai superioară în stadiul actual al progresului omenirii. Națiunea este etapa recentă a civilizațiunii.

Dar spuneam adineaori că civilizațiunea implică strângerea și restrângerea individualității. De aci lupta veșnică între demoni și zei. Ori cât va evolua prin societate, omul rămâne neschimbat individul, care se crede centrul universului. Înțelepciunea firii culminează aci, căci e bine așa. Individ și societate se întregesc. Individul se desăvârșește prin societate,

iar societatea se desăvârșește prin individ. Îmi aduc aminte aci, de cuvintele marelui geniu, care a fost Napoleon: nu cohortele chartagine-nilor au înspăimântat Roma, ci Hannibal, — nu legiunile romane au cucerit Gallia, ci Caesar, — nu falanga grecilor a cuprins Asia, ci Alexandru Macedoneanul, — și noi am mai pu-tea adăuga: nu milioanele uvrierilor din Ame-rica și Europa au inventat telefonul, ci — E-dison.

Pentru aceea nu pot fi cheag al societății credinți, cari sub negațiunea individualismului, cari intenționează a nimici inițiativa particulară și nuzesc a clădi pentru omenire cazarma uniformă și unicoloră, în care această omenire în curând ar trebui să piară mistuită de robotă și plictiseală. Dar tot atunci cheagul adevarat al oricărei societăți trebuie cultivat, alimentat, întărit și infilțat în sufletul fiecărui individ părtaș al organismului social. Prin frânele sociale popoarele au ieșit din barbarie și slăbind aceste frâne tot acolo s'ar reîntoarce.

Azi frâna socială este ideea națională. Întărirea ei înseamnă urcarea pe scara civilizațiunii, slăbirea ei e reîntoarcerea spre barbarie. Popoarele nu se conduc prin rezon, ele se conduc prin sentimente, opinii și credinți. Mănați de credința cetele nomade din pustetățile Arabiei au întemeiat imperii strălucitoare, împinși de credința mulțimile crestine s'au îmbrăcat în zalele armurii sacre terroare credința s'a prabusit Roma.

Pentru aceea din ideea națională trebuie să facem credință. Sentimentul solidarității naționale trebuie să facă parte din sufletul fiecărui român. „Nici o societate nu poate fi solid constituită, fără a-și avea sufletul ei național” — zice marele sociolog francez dr. Gustave de Bon într'unul din opurile sale cele mai noi (La Psychologie politique). Totul trebuie să se supună atotputerniciei sufletului românesc în țara românească și orice nizuinți particulare ori de clasă, cari ar atenta la sentimentul atotbucur al solidarității noastre naționale, se vor sfârma de granitul iubirii noastre de neam.

Asociațiunea arădană pentru cultura poporului român se reînființează astăzi în numele solidarității noastre naționale.

Să fie în ceas bun!

Terminându-și cuvântarea d. V. Goldiș salută pe președinții de onoare, pe dnii prefect al județului și orașului d. dr. S. Moldovan și pe reprezentantul vitezei armate, d. general Pirici, mulțumindu-le pentru prezența lor.

Raportul Direcțiunii.

După cuvântarea dlui V. Goldiș, d. Ascianu Crișan, dă citire raportului general al Direcțiunii, care este următorul:

Onorată Adunare Generală,

Direcțiunea Asociațiunii arădane pentru cultura poporului român, aleasă în adunarea generală din 3 Martie 1910, azi, când vă înainteză acest raport, se simte cuprinsă de un adânc regret, dar' tot atunci și de o vie satisfacțiune.

S'au împlinit acum, iată, 10 ani dela ultima noastră adunare generală și direcțiunea, aleasă atunci, trebuia de mult să fie înlocuită prin alta. Regretul nostru adânc este pentru vitregitatea împrejurărilor, cari îndată după anul 1910 au împiedicat funcționarea normală a Asociațiunii arădane pentru cultura poporului român și au făcut chiar imposibilă ținerea vreunei alte adunări generale în anii următori.

Ne vom aduce aminte cu toții, că după anii 1909 și 1910, în cari doi ani consecutivi s'au ținut cele două mărețe adunări generale, s'a

inițiat corul Asociațiunii, se începuse seria excursiunilor culturale în provincie și prelegerile publice cu schiopticonul, deodată în anul 1911 a dat peste noi regretabila dihanie, în care amortise orice posibilitate a unei conlucrări sociale și se rupsesse firul făptuirilor culturale, cu un început atât de promițător.

În urma regretabilei încercări de desolidarizare societatea românească din orașul și județul Aradului fusese paralizată și adusă în imposibilitate de a funcționa în orice organizație socială. În curând au venit apoi anii războaielor. În anul 1912 s'a început războiul balcanic, în 1913 intervenția României, congresul și pacea dela București, iar în vara anului 1914 se aprinse focul îngrozitor, care avea să realizeze un nou pas înainte pe scara civilizațiunii în mijlocul popoarelor aparținătoare sferii culturale apăsene și să dea sancțiune aspirațiunilor de libertate a națiunilor subjugate din centrul și răsăritul Europei.

Și bucurioasa satisfacție a direcțiunii acestei Asociațiuni este tocmai în funcțiune de împlinirea idealului nostru național, care pretinde reîntregirea neamului românesc de pe teritoriul Daciei lui Traian într'un singur stat național. Putem s'o spunem fără sfială, că în cursul vremilor la făurirea viitorului de aur Asociațiunea arădăna a pus și dânsa, măcar o prea mică părțică prin munca ei de neîncetată întărire a conștiinței naționale.

Visul de veacuri al națiunii noastre s'a împlinit și simțim acum adânc datoria noastră de a reveni la munca culturală întreruptă în anul 1911. Trecutul înourat și plin de suferinți s'a încheiat și privirile noastre, cum și toată acțiunea noastră de azi înainte se îndreaptă spre viitor.

Am luat deci inițiativa reînvierii Asociațiunii arădane pentru cultura poporului român. Eram și suntem convinși, că Românii reușiți în statul lor național au datorința patriotică să dea acestui stat putere crescândă prin aprofundarea sentimentului de solidaritate națională, care nu se poate întemeia, decât prin cultură și iubire de neam. Mai vârtos în atmosfera acesă dădătură noastră patrioică și în atmosfera armonia socială între fiii aceleiași națiuni și a întări în toate straturile neamului nostru credința, că numai cu toții împreună, nu sfâșiindu-ne, ci iubindu-ne unii pe alții, vom putea făuri temelii fericești viitoare a națiunii noastre și scutul puternic pentru apărarea ei împotriva orărilor năzuinți dușmane.

Această înaltă necesitate patriotică a fost simțită în primul rând de conducerea vitezel armate românești, al cărei șef administrativ, ministrul de război a și luat laudabila inițiativă pentru organizarea societății românești în cadrele unei instituțiuni, căreia i s'a dat numele de „case pentru educațiunea națională”.

Inițiativa aceasta a ministrului nostru de război a fost obiectul mai multor consultațiuni aici în Arad în mijlocul celor cu cădere. Am ajuns cu toții de acord, că instituțiunea caselor pentru educațiunea națională are acelaș scop patriotic și cultural, care a fost totdeauna călăuză Asociațiunii arădane pentru cultura poporului român și astfel am crezut, că în loc de a pulveriza energiile naționale din acest oraș și județ prin înjghebarea mai multor societăți cu scopuri similare, este de preferit și mai util pentru scopurile urmărite unificarea ațelor energii într'o singură societate.

S'a ivit astfel necesitatea de a schimba statutele societății noastre aducându-se organizmul său în concordanță și cu vremele schimbate și cu scopurile urmărite de casele pentru educațiunea națională. Se va prezenta deci Onoratei Adunări generale o propunere specială a direcțiunii referitoare la întocmirea unor noul Statute ale Asociațiunii.

În cei din urmă 10 ani, începând cu anul 1911, cum am arătat la începutul acestui raport Asociațiunea arădăna a dezvoltat o activitate foarte redusă. Pentru de a nu lipsi mai vârtos clasa comercianților, industriașilor și economilor români din Arad de localul lor de întâlnire, s'a susținut sala Asociațiunii în casele comunei bisericesti de pe piața Catedralei, a cărei chirie a consumat toate venitele Asociațiunii. S'au mai dat afară de aceasta câteva ajutoare pentru studii și la ucenici. Atât și nu mai mult.

Secretarii Asociațiunii s'au depărtat de mult din Arad, tot astfel și bibliotecarul ei, iar cassarul sub greutatea vremilor a încetat și dânsul a mai cere taxele dela membrii. Astfel starea materială a Asociațiunii este slabă de tot. Cassarul va înainta Onoratei adunări generale raportul său în chestiune.

Cu adânc regret Vă raportăm, că în timpul dela ultima adunare încoaci au trecut din viață vicepreședintele societății dr. Nicolae Oncu și membrii din direcțiune Vasile Micula profesor preparandial și dr. Laurențiu Luca paroch-protopop gr. cath. român în Arad.

Rugăm Onorata Adunare generală:

1. Să binevoiască a-și exprima la protocol regretetele sale pentru trecerea din viață a membrilor dr. Nicolae Oncu, Vasile Micula și dr. Laurențiu Luca.

2. Să primească acest raport al nostru și să dea absolutoriu direcțiunii.

3. Să primească la rândul său raportul cassarului despre situațiunea materială a societății dându-i asemenea absolutoriu.

4. În ordinea de zi să discute și să primească proiectul pentru noul Statute ale Asociațiunii, — și:

5. Să aleagă noul comitet conducător central pe periodul de 3 ani (1920, 1921 și 1922).

Din ședința direcțiunii ținută în Arad la 5 Noembrie st. nou 1920.

Vasile Goldis,

primdirectorul Asociațiunii arădane pentru cultura poporului român.

Raportul casierului.

După citirea raportului general al direcțiunii se dă citire raportului dlui casier al Asociațiunii.

ONORATĂ ADUNARE GENERALĂ!

În urma împrejurărilor nefaste, cari au împedat activitatea Asociațiunii pentru cultura poporului român din Arad și jur, a fost stângeniță și dezvoltarea materială a acestei instituțiuni.

Pe când în anul prim a încurs în taxe suma considerabilă de cor. 1602.—, acest izvor de venit a secat cu totul, după încetarea venitelor Asociațiunii sau compus dela 1911 încoace numai din interesele de cor. 1,132.47 a capitalilor elocote la institutul „Victoria”, din dividende în suma de cor. 387.88 și donațiuni, cari sau urecat la cor. 680.—, în total cor. 3802.35.

Pentru susținerea localului în care erau așezate biblioteca și mobilierul Asociațiunii s'a cheltuit cor. 3500.— pentru încălzitul, luminatul și curățitul acestui local s'a spesat cor. 743.60, la cheltuielile corului Arădan s'a contribuit cu coroane 301.40, abonamente și alte spese mărunte au consumat cor. 434.—, iar ca ajutoare s'au distribuit cor. 920.—, în total cor. 5899.—.

În conformitate mișcarea casei a fost:

starea la 3 Martie 1910	cor. 3235.85
au intrat până azi	cor. 3802.35
	total: cor. 7038.20
au eșit	cor. 5899.—
	rezultă un sald de cor. 1139.20

care sumă este elocată la institutul „Victoria” în următoarele libele de depuneri:

Nr. 31.149	cor. 982.97	în lei 491.48
Nr. 34.072	cor. 56.48	în lei 28.24
Nr. 23.880	cor. 19.44	în lei 9.72
Nr. 23.891	cor. 54.40	în lei 27.20
Nr. 27.126	cor. 25.91	în lei 12.95
	total cor. 1139.20	în lei 569.59

La cassă se mai administrează:

3 (trei) buc. acții „Sentinela din Satul-nou	cor. 303.—
3 (trei) buc. acții „Luncana” din Marghita	cor. 300.—
2 (doue) b. acții „Severineana”, Caransebeș	cor. 100.—
decă acții cari ne costă	cor. 703.—

La Ven. Consistoriu djecezan gr.-or român din Arad sunt depuse următoarele libele de depuneri; conform actului primit dela cassă consistorului și actului:

lib. de dep. nr. 32740 „Victoria” cu starea per 30/VI 1920	cor. 14204.14
lib. de dep. nr. 23757 „Victoria” cu starea per 30/VI 1920	cor. 13963.56
lib. de dep. nr. 447 „Albina” Sibiu cu starea per 31/XII 1919	cor. 1602.30
	total: cor. 29770.—

Deci averea „Asociațiunii” este azi: în depuneri spre

fructificare	cor. 30909.20
în acții	cor. 703.—
	total: cor. 31612.20 în lei 15806.09

După aceste Vă rog, să binevoiți a esmite comisiunea pentru cenzurarea socotelilor, și după ascultarea raportului lor a ne da absolutoriu obșnuit.

ARAD, 11 Noembrie 1920.

ION MOLDOVANU

exactor.

VIRGIL ANTONESCU
cassarul Asociațiunii.

On. adunare generală!

Comisiua de cenzurare a raportului cassarului, l-a cenzurat în ședința sa ținută la 10 Noembrie 1920 și-l propune spre aprobare și darea absolutoriului.

AUREL CALNICEAN
raportor.

În urma propunerii comisiunilor delegate pentru cenzurarea rapoartelor, ambele rapoarte se aprobă.

D. Ascaniu Crișan citește propunerea direcțiunii referitoare la schimbarea statutelor Asociației. (Statutele modificate le vom publica într'un număr viitor). Adunarea aprobă statutele modificate.

Noul comitet.

Urmează alegerea comitetului central conducător pe un nou period de 3 ani. Se aleg cu unanimitate:

Președinți de onoare și membrii de drept în comitet:

P. S. Sa Episcopul Aradului, Ioan I. Papp;
Dr. Silviu Moldovan, prefectul orașului și județului Arad;
General Daschievici, comandantul garnizoanei;

Președinte: Vasile Goldis;

Membrii: dr. Eugen Beles subprefect, dr. Ioan Robu primarul orașului Arad, dr. Vasile Avramescu președintele tribunalului, Locotenent-colonel Pașalega, Iosif Moldovan revizor școlar, dr. I. Nedelcu senatorul cultural al orașului Arad, dr. Justin Marsieș avocat, Mihail Păcățian asesor ref. consistorial, dr. Teodor Botis director seminarial, Ascaniu Crișan directorul liceului de stat, Nicolae Mihulin directorul liceului de fete, Pavel Percea directorul școalei de meserii, Procopiu Givulescu protopop și senator Radna, Dimitrie Boariu învățător director Chișineu, Ioan Georgia protopop Chișineu, dr. Iacob Hotăran avocat și senator Șiria.

D. Moldovan, prefectul județului, urează Asociațiunii arădane un viitor înfloritor.

D. gen. Pirci vorbind în numele armatei, asigură că aceasta își va face, ca și în trecut, și în viitor totdeauna datoria în orice împrejurări. Mulțumește pentru sentimentele de dragoste manifestate față de armată.

Asistența face ovații furtunoase dlui gen. Pirci.

D. V. Goldis spune că se simte fericit că a putut contribui la reînvierea celei mai vechi instituțiuni din Ardeal, care va trebui să fie svor de însufletire și cultură națională. Aminteste de ședința „congregației comitatense” din 1916, ținută tot în această sală, când dsa vorbind românește, membrii acelei congregații au părăsit sala, iar unul dintre aceia batiocorea limba română, urlând dela usă.

Cuvântul românesc după abia patru ani de la acea „congregație” a devenit acum stăpânitor aci. D. Goldis spune, că un adânc sentiment îl cuprinde acum când poate face aceasta constatare.

„Fondul Aurel Vlaicu”.

D. Goldis comunică apoi Adunării că în 1913 când a venit vestea morții lui Aurel Vlaicu, a geniului care ne-a umplut totdeauna cu mândrie și care încercând a trece Carpații a arătat drumul, făcut apoi de viteaza armată română, — a deschis o colecție și în urma căreia s'au adunat 45 mii coroane, ce au fost depuse la institutul „Victoria”. Aceasta sumă colectată de dsa o dăruiește acum Asociației sub denumirea „Fondul Aurel Vlaicu” din care să fie ajutați tinerii români ce se dedică meseriei.

P. S. Sa d. episcop I. Papp închide apoi Adunarea.

Telegrame**Către M. Sa Regele și ministrul de război.**

În urma propunerii dlui prefect dr. S. Moldovan, Adunarea adresează în semn de iubire, alipire, dragoste și omagiu o telegramă M. Sale Regelui Ferdinand și o altă telegramă ministrului de război d. Răscanu.

MAJESTĂȚII S. REGELUI FERDINAND I.

București.

Adunarea generală a Asociației arădane pentru cultura poporului român Vă roagă să primiți asigurarea sentimentelor sale de adâncă supunere și fiască iubire.

Vasile Goldiș, președinte.

Dnsale Domnului Ministru de război
General Răscanu.

București.

Adunarea generală a Asociației arădane pentru cultura poporului român care a primit în organismul său și instituțiunea caselor pentru creșterea națională Vă trimite salutul său și Vă asigură de întregul său devotament.

VASILE GOLDIȘ,
președintele comitetului.**Condițiile alipirii Austriei la Germania.**

Deputatul Kunschak, președintele partidului creștin-socialist, din Austria, cu ocazia unei întruniri publice, a vorbit despre importanța viitoarelor bune relații dintre Austria și Ungaria, d-sa a arătat cu acel prilej, că prietenia austro-ungară este o condiție fundamentală a posibilității alipirii Austriei la imperiul german. „Atât timp, — a spus d. Kunschak, — cât Austria va fi silită să mijlocească dela Antantă fiecare bucată de pâine, problema unirii nu poate fi adusă în discuțiune. Unirea va fi posibilă numai atunci, când Austria se va simți tare și-și va putea nutri populația din propriile sale produse. Acest lucru nu se poate înțelege decât numai în sensul că vom primi și din Ungarie bucate și că ne va veni și România în ajutor. Drumul spre România duce prin Ungaria. Și dacă și atunci populația Austriei va fi nevoită să mănânce pâine de porumb austriac vor mânca o bucurie, numai să poată înfăptui unirea. Situația Austriei și Germaniei nu trebuie judecată însă numai din acest punct de vedere. Orientarea economică și politică a germanilor garantează, în actualle împrejurări, nu spre apus ci spre orient. În ost va trebui să-și creeze rasa germană bazele viitorului său. Cum însă drumul spre ost este azi întretăiat de republica cehoslovacă la nord, de regatul jugoslav la sud, nu i-a mai rămas decât calea de mijloc, Austria nu poate deci să aibe azi altă menire, decât să atragă în sfera intereselor sale statul maghiar, să trăiască în cea mai bună prietenie cu Ungaria; aceasta pentru că națiunea austriacă să-și poată îndeplini cu succes și în timpul cel mai scurt menirea, ce i-destinat-o istoria noastră: să facă din Ungaria un pod, care să servească marile interese ale germanilor, în orient. Toate posibilitățile pentru înfăptuirea acestui scop, sunt date. Ungaria nici economiceste nici din punct de vedere național, nu are ce grăviți spre Cehoslovacia sau Jugoslavia. Ungaria este avizată exclusiv la ajutorul poporului german. Ungaria dela slavi nu poate să nădăjduiască decât dușmănie, în timp ce dela Germania poate primi oricând ajutoare efective.

Prin Ungaria duce drumul spre România. Poporul român, din punct de vedere național, nu se poate aștepta la prietenia nici a slavilor din sud, nici a celor din nord. Odată deschisă calea germanilor prin Ungaria și prin România, spre orient, nici o putere din lume nu va putea împedea regenerarea Germaniei, nu va putea sta în calea fericii și a viitoare sale imputerniciri. După toate acestea, — spune în continuare d. Kunschak, — este evident, că Austria nu comite nici un act de trădare a intereselor germane, atunci când se străduiește să înfăptuiască prietenia cu Ungaria, ci din contră săvârșește o muncă necesară, pregătitoare unirii sale cu Germania și a mărire Germaniei.

Toate cercurile politice germane sunt de acord în ceea ce privește realizarea prieteniei austro-ungare, Social-democrații și socialiștii creștini, la fel cu protestanții și catolicii, acționează de comun acord, în această direcție. Acest fapt este semnificativ. Noi vom unirea cu Germania. Germania la rândul său face toate eforturile să întărească legăturile de prietenie cu Ungaria.

În timp însă ce Germania se ostenește să zidească podul prin Ungaria, o parte a austriacilor,

nu fac de cât incendieze, ceea ce se zidește. Această mentalitate este însă în dauna nu numai a Austriei, ci a întregii rase germane.

Politica pătimase, exercitată de partidul social-democrat austriac, contra Ungariei, nu este, închee d. Kunschak, decât o exdevarată politică de herostrati. Austria trebuie să rupă cu aceia, cari atentează la viitorul poporului german.

A doua vizită la Budapesta a dlui Weisskirchner, dovedește că se lucrează serios în vederea apropierei austro-ungaro-germană.

INFORMAȚIUNI.

— Toți președinții societăților cooperative de orice fel, tovărășilor agricole, însoțitorilor de credit, etc. aflate în sate, sunt rugați a comunica la adresa: Delegatului Centralei Cooperativelor Sătești, ziarul ROMÂNUL, Arad, numele societății, comuna de reședință, județul, numărul membrilor, capitalul, felul afacerilor și la ce federală sau centrală sunt înscrși. Aceasta spre a li-se putea comunica unele instrucțiuni în legătură cu noua lege asupra societăților sătești.

— Ministrul de culte și instrucțiune publică a ordonat ca școala medie de stat din Arad să poarte în viitor numele oficial de: „Școala medie de stat Iosif Vulcan”.

— Invit din nou ca toate societățile de binefacere din orașul și județul Arad, să anunțe în termen de 8 zile sediul și adresa punctuală, pentru ca în baza adresei Nr. 4019 din 31 August 1920 a Minist. Muncii și Ocrotirei Sociale Dir. Generală a asistenței sociale, să putem organiza uniunea societăților de binefacere din județul și orașul Arad. — Dr. Beleş, subprefect substituit.

— Convocare. Comitetul și funcționarii asociației învățătoresci, secția jud. Arad sunt convocați pe ziua de 18 Noembrie (Joi) a. c. orele 10 dim. la sediul ce se va ține în Arad la școala primară de stat din strada Iosif Vulcan de sub conducerea directorului D. Popoviciu. — Petru Vancu, inv. v.-presid. secției.

— Congresul socialdemocraților austriaci a acceptat rezoluția sindicatului socialdemocrat de a intensifica opoziția în adunarea națională. În chestia alipirii la Germania a Austriei, partidul socialdemocrat, este de părere, că înfăptuirea unirii, nu este actuală.

— Abonații, cari au primit deja avizul administrației referitor la situația abonamentului lor, sunt cu insistență rugați să ne trimită fără întârziere rstanța de abonament, — atașând la cuponul mandatului poștal fășia sub care primesc ziarul. — În caz contrar expedierea se va suspenda.

— În zănețlunea Onor. Publice românești Sosesc în toată luna diferite soiuri de medicamente și articole pentru toaletă din țări străine, cu preturi reduse. Eugen Lazar și comp. Droguerie în mare la „Șarpele”. Arad, Bul. Reg. Maria No. 10. La 1698—30

x Se caută învățătoare română lângă un băiat de 6 ani și o fetiță de 4 ani. Salarizare bună, locuință și întreținere întreagă. Oferte la administrația ziarului. Ga 2077—3

x Dr. P. Robescu, ordonează dela 8—9 și dela 2—4 în Bulev. Regina Maria (Andrăssy), Palatul Neumann: Boli interne de copil și de sânge.

DACA DOREȘTI SĂ CUMPEȘI MOBILE
să ne-ți pară rău de cheltueile unui drum până la Târgul-Mureș și să vezi uriașele, splendide aranjatele saloane de mobile alul " " " "

SZÉKELY ȘI RÉTI

Fabrică de mobile transilvănene S. p. A

TELEGRAME.

— „Agenția Damian”. —

FLOTA FRANCEZĂ ÎN AJUTORUL GENERALULUI WRANGEL.

Moscova. — O escadră franceză, compusă din șapte crucișătoare și mai multe torpiloare, a trecut prin fața portului Varua, având direcția spre Sevastopol.

TRATATIVELE ITALO-JUGOSLAVE.

Roma. — Delegații italieni și jugoslavi, au sosit la San-Margharita. Convorbirile politice au început azi.

RĂZBOIUL CIVIL DIN RUSIA.**Neutralitatea Poloniei.**

Moscova. — Înaintarea trupelor generalului Balachovici, a fost oprită, la 45 verște în fața orașului Mosul.

Atacurile armatelor generalului Petliura, la Nistru au fost respinse.

Comandantul suprem al trupelor polone din Posen, a dat ordin trupelor din acele ținuturi să nu dea nici un fel de sprijin trupelor lui Petliura sau Balachovici.

Comunicat rusesc dela 6 Noembrie.

Moscova. — Pe întreg frontul sudic se dau lupte de recunoaștere și de infanterie.

Refacerea economică a Germaniei.

Paris. — Guvernul britanic și cel francez, au ajuns la înțelegere în privința ajutoarelor ce vor fi date Germaniei, în vederea refacerii sale economice. Ambele mari puteri, sunt gata să facă însemnate înlesniri Germaniei.

Austria către liga națiunilor.

Viena. — Comitetul executiv al adunării naționale a împuternicit guvernul, să adreseze secretarului general al ligei națiunilor o scrisoare, prin care să ceară primirea republicii austriace în liga națiunilor.

Marile puteri și armata austriacă.

Viena. — Comitetele interaliate din Versailles, de acord cu conferința ambasadorilor au remarcat sistemul de organizare al armatei austriace, care s'a făcut conform prevederilor tratatului de pace. Actul de recunoaștere al organizației militare austriace, cere doar unele modificări de natură tehnică.

Repartizarea flotei dunărene.

Viena. — Conferința ambasadorilor a repartizat Austriei din flota dunăreană patru vase. Două de câte 600 tone, iar două de câte 128 tone.

CONGRESUL PARTIDELOR SOCIALISTE INDEPENDENTE.

Viena. — Partidul socialdemocrat a decis să trimită delegați, la conferința propusă de socialiștii independenți din Germania, de acord cu aceia din Elveția și cu partidul internațional al muncitorilor din Anglia. Conferința aceasta va avea loc, în cursul lunii viitoare, în Elveția și vor fi reprezentate toate partidele socialiste, cari nu aparțin nici internaționalei a doua, nici internaționalei a treia.

POLONIA N'A ADERAT LA MICA ANTANTĂ.

Varșovia. — Ziarele anunță, că tratativele referitoare la încheerea unei alianțe între Polonia și România, vor fi continuate cu ocazia vizitei la București a dlui Sapieha, ministrul de externe al Poloniei.

„Kurier Warszawsky” anunță din cercurile politice, că tratativele în privința intrării Poloniei în mica antantă, n'au dat rezultat pozitiv, deoarece relațiile încordate cu Cehoslovacia îngreunează mult situația Poloniei.

Redactor responsabil: Traian P. Nicolescu.

Editor responsabil: Laurentiu Luca.

„ORAVICIANA“

SOCIETATE PE ACȚII, ORAVIȚA-MONTANĂ.

PROSPECT.

În urma autorizării ad. gen. extraordinare din 21 Octombrie a. crt. și pe baza permisiunii Secretariatului gen. al Min. finanțelor 13820-920-VIII. să majorează capitalul societății dela 750.000 Lei deocamdată la 1.000.000 Lei prin emisiune de acțiuni noi. Totodată în urma schimbării valutei de cotașne în lei acțiunile vechi de 100 Cor. nominal să retrag și să vor emite prin contragera a 4 acțiuni vechi de 109 C. acțiuni noi de 200 Lei nominal.

Pentru efectuarea acestei operațiuni acționarii sunt invitați a-și întregi la număr divizibil cu 4 numărul acțiunilor ce le posed, având a se solvi de fiecare astfel de acțiune 100 Lei per bucată (50 Lei la capitalul societății și 50 Lei la fondul de rezervă) și anume 50% la semnare dar cel mult până la 20 Novembre a. crt. iar restul la 20 Decembrie a. crt.

Detentorii și moștenitorii de acțiuni vechi vor avea să dovedească la optare cu acte jud. de moștenire resp. cu documente autentice dreptul de proprietate resp. de moștenire.

La optarea de acțiuni din nou emise de 200 Lei nominal vor avea drept de preferință acționarii vechi proporționați nrului de acțiuni ce posed deja, având a solvi pentru aceste acțiuni 400 Lei (200 Lei la capitalul societății și 200 Lei la fondul de rezervă) și anume la semnare dar cel mult până la 20 Novembre a. crt. 50% iar restul la 20 Decembrie a. crt.

Acțiunile din nou emise vor participa la dividendul anului 1921, bonificându-se după ratele la termen solvite o dobândă corespunzătoare etalonului dela depunerile plasate la noi, după ratele restante la discontra să va percepe 8% dobândă de întârziere.

Acei acționari, cari posed de prezent un număr de acțiuni indivizibil cu 4, sau sub 4, întrucât nu și întregesc până la termenul prescriș numărul acțiunilor, vor primi prin institut pentru fracțiuni adecă pentru fiecare acțiune veche de 100 Cor. nominal — 100 Lei — în număr.

Deoarece-ce să intenționează ca operațiunea emisiunii noi să se efectueze necondiționat până la finea anului de gestiune 1920, la acțiunile din nou optate, a căror acordare e lăsată la discrețiunea consiliului de administrație, vor fi preferiți acei acționari vechi, cari au solvit până la termenele indicate prețul integral al acțiunilor optate.

Acțiunile noi acordate neacționarilor vor fi emise pe cursul de 600 Lei bucată având a fi achitate tot la termenele de mai sus.

Atât întregirea numărului acțiunilor (fracțiunilor) vechi, cât și optarea de acțiuni noi vor avea să se anunțe direcțiunii institutului cel mult până la 20 Novembre 1920, la care termen emisiunea va fi definitiv încheiată.

Oravița-mont., la 21 Octombrie 1920.

O 2109-3

DIRECȚIUNEA.

MICA PUBLICITATE.

Tempo unei publicități până la 10 cuvinte 20 Lei, data 10 cuvinte în cas 1 Lei de cuvânt. Cuvintele scurte cu litera mai mare 2 Lei de cuvânt. Publicitatea se achită anticipativ.

Ades la encepțiunea Op. public româna din județul Arad, să am deschis un atelier pentru confecționarea de cășici și blănzii. Cumpăr orice fel de piei. Ioan Bănea, Șiria Nr. 195, jud. Arad, Ba 2129-2

DOI SCRITORI, sau două scriitorea, află aplicare momentană la primăria comunei Orlasa (jud. Arad). Condițiuni favorabile. Pi 2143-6

CUMPĂR mărei postale „Zona de ocupație Debrețin“ Aurel Rusu, Arad strada Românilor No 11a.

Serisorile cu deviza la administrație se vor putea ridica numai între orele 5-6 p. m. La serisorile cu destinația în provincie se va anexa taxa de francare.

AVIZ D-LOR COMERCIANȚII

PETROLEU

CU PREȚ DE CONCURRENTĂ FOARTE REDUS, precum și benzină, motorină și diverse altele de vânzare la firma MAXIM I. VULCU Arad, strada Colonel Paulin numărul 5 și 6, (fost Fabian L.) Va 2078-10

Mijlocește vânzări de vii, de case, de inchiriat și particulare p. familii.

SUNT PRENOTATE: mai multe case de inchiriat și particulare cu locuințe libere :: Adolf Lesztbader birou pentru vânzarea și cumpărarea imobilelor. ARAD, str. Dessanu (Révay) 2. Lu 1815-10

Paletouri și costume p. dame

Mare depozit permanent, asortiment bogat de bluză, haine de casă și sub rochii
FRĂȚII STERN
ARAD, STRADA MEȚIANU (FORRAY) nrul 2.
Primește spre confecționare costume și haine pentru dame. Se 2136-3

Express fabrică de vopsit și curățire chimică str. Eminescu (Deák-F.) nrul 2, în curte. În 24 ore vopsește, curățește materiile cele mai bune în confecționare sub răspundere. Lucrări de doliu se execută la moment. Va 2125-6

CE CURAT EȘTI Dta!

→ El da, pentru că toate rușele le dau la spălat la
ADRIA
unde se curăță și vopsește mai frumos și pentru prețul cel mai ieftin. — Atelier: str. Szarvas No 3. — Birourile de colecționare: str. Brătianu (Weltzer J.) în palatul minorilor; str. Mețianu (Forray) în edificiul bisericelii românești; str. Alexandri (Salacz) No 3. A 2111-3

Mături de tatarcă,

perii de dinți, perii de haine, perii din rădăcini, rogojini, pantofi, pamatufuri, pensule în orice cantitate DE VÂNZARE la

ALEXANDRU MAAR

fabrică de măști și perii ARAD, strada Eminescu (Deák Ferenc) Nr. 31-32 :: Prăvălie și depozit: strada Eminescu Nr. 2. Revânzătorilor rabat mare. :: Cumpăr tatarcă, șagal, păr de cal și sirmă în orice cantitate. Ma1738-20

SENZAȚIE! ATENȚIE!

ELISÉE și LADY

PARFUMERII PARISIENE, CELE MAI FRUMOASE CA DOBUI PENTRU CRĂCIUN ȘI PENTRU ANUL NOU.

COMPLET

ASORTIMENT BOGAT. — PREȚURI IEFTINE. — NE POT VEDEA ORI ȘI CÂND ÎN

DROGHERIA „ȘARPELE“

ARAD, EDIFIC. ANDRÉȘTI. La 2134-50

În atențiunea comercianților

cafea, orez, zahăr, zaharicale, piper, scorțișoare, ciocolată, vopsele, clei, scrobeată, săpun, cremă de ghetă, lumini pentru biserică, smoală de căruțe ::

WILHELM

precum și toțteful de articole de băcănie și coloniale în prejurile din București în orice cantitate de vânzare la marele magazin Da 1879-30

DARVAS:

ARAD, str. Horea numărul 1, str. în fața cu primăria.

Cețiți și răspundei ziarul

„ROMÂNUL“

BUTOAIE NOU!

din atelierul propriu DE VÂNZARE la **M. WIESER.** DEPOZIT DE LEMNE, ARAD, PIAȚA OVAR. Tot scoala pari pentru vii, dogi, cărbune de fag, stâlpi de stejar, grinzi, în poziții de vagoane. W 1878-29

ATENȚIUNE!

Mare asortiment de haine pentru copii de scoală, paltoane de toamnă și de iarnă! Ne ducem cu colecție de mostre la institutele mai mari, cari fac comande în masă! În permanență mare asortiment de costume gata pentru bărbați și copii, pardesie de toamnă, paltoane de iarnă. :: Serviciu punctual! :: Despărțământ special pentru lucrări după măsură. — Rogăm a ne Onora cu comande :: :: Ko 1257-00

KOMLOS ȘI MUZSAY ARAD

În palatul BOHUS vis-à-vis de intrarea teatrului. 000

Paltonase și garnituri pentru fetițe

la BARSONY

ARAD, piața Avram Iancu (Szabad-ság-ter) numărul 17. Ba 2044-30